

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nuclevs Coppensteinivs Conceptvvm Prædicabilivm In
Dominicas Festaqve omnia per Annum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Feria III. Post Dominicam III. Quadragesimæ. Si peccauerit in te frater
tuus, vade, & corripe cum inter te, & ipsum solum. Matth. 18.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

In omni
lege, loco,
gente, tem-
pore salu-
ti.

ri possit, dummodo velit. Habent salui-
ficam Christiani fidem, Iudei legem,
gentiles naturæ lumen: Nam *signatum est*
super nos lumen vultus tui Domine. In exitu
Israel de Aegypto, Exod. 14. nubes ignea
præiit: symbolum ea fidei nostræ fuit.
Magos stella antecedebat, Matth. 2. item fi-
dei nostræ signum. Illi in lege, imo tunc
in natura; vt & hi. In lege Iosias Rex vi-
tam mutat in melius vellectulo affixus.
4. Regum 21. Rursus naturæ ductu ostendit
Deum: in Naaman figura est. 4. Regum
5. Eius captiuia ait: *Vt in am fuissest Dominus*
meus ad prophetam, qui est in Samaria, profe-
teto curasse eum à lepra. Ita cuique suggerit
ad salutem, & mundationem necessaria
instinctus nature, vt ex Syria transeat
gentilitia, hæreticaque, ad Samariam Ec-
clesia; Ita, vt sint inexcusabiles, Roman. 2.

Non igitur ullam vult creaturam per-
di Deus: *Vult omnes homines salvos fieri*. Id-
circo Genes. 19. Misiit Angelos in Sodo-
mam: Moysen, Exod. 5. in Aegyptum.
Danielem, cap. 5. in Babylonem; Eliam, 3.
Reg. 17. in Sareptam: Eliseum, 4. Regum 4.
in Sunam: Ionam, capit. 4. in Niniuen: Ie-
sum: Iohann. 4. in Samariam: Apostolos in
mundum vniuersum. Iesus paradisum rese-
rauit, & cœlos fidelibus, orbem fidei, &
fidem orbita aperuit: Et ista miraculis,
quaæ hodieque operantur. Verere igitur
homo sciscitari, quare hoc, illudve facit
Deus?

FERIA III. POST DOMINICAM

III. Quadragesimæ.

Si peccauerit in te frater tuus, vade,
& corripe eum inter te, & ipsum
solum. Matth. 18.

D

Eus Exod. 23. præcepit: quianimal
proximi quodcumque vagum per
agros viderit eberare; id protinus ad
possessorem adduceret; quo sit indem-

ne. Ita cuique Deus hic mandat de proximo
suo aberrante, vt correptum eum redu-
cat ad mentem, ac Dominum.

Super quo nos

- I. De Admonitionum vtilitate.
- II. De Correctione fraterna.
- III. De excommunicatione.

PARS I.

De Admonitionum vtilitate.

I. Plato rogantiamico, quid sibi gra- Reprehen-
tilissimum præstari vellet, ait: *Si quod sio.*
in me indecens videris, id libere arguas. Chri- 1. Græca.
stiane! At non hoc arguentem vitia red-
arguere. Quin isti hoc nec ethicum est.
2. Apelles, quicquid pingebat, in publicū exponebat; vt apta, ineptaq; audiret iu- 2. Vtis.
dicia, sicq; disceret: Ita cupientem profi-
cere, delectet obseruari, ac arguiuiste, si-
ue iniuste: vtroque proficit.

1. Lilio Druso Romæ Tribuno plebis, Exempla
ædificanti palatium ait architectus: sic infideliū.
struam vt nulli in domum sit prospectus: Et Drusus. Imo sic strue, vt omnibus vltro pateat introspectio. Adeo propatulo
ago omnia, vt à popul. Roman. iudicari
queant acta mea. Teste Velleio Pat. lib. 2. 2.
Alexand. Magnus ministrum ab annis
XII. dimisit; quod nullum vñquam in i-
po vitium arguisset. Et principes tole-
rarent assentatores aulicos: 4. Dispar A-
lexandro Herodes: qui Baptistæ vocem
hanc: Marc. 6. Non licet tibi habere vxorem
fratris tui: ferre nequibat.

1. At David, 2. Reg. 12. audiit Nathan; Fidelium.
flensque ait: Peccavi; 2. Heli, 1. Reg. 3. audi-
to Samuele ait: Dominus est; quod bonum est
in oculis suis faciat. 3. Ezechias, 4. Reg. 20.
grauiiter ab Isaia, ob thesauros Assyriis
superbe ostensos, reprehensus, placide
ait: Bonus sermo Domini, quem locutus es:
quasi dicar peccavi: ecce ego inflagella para-
tus sum. Discite igitur fraterne moneri, &
monere; sicque ab iniuicem proficere,

PARS

PARS II.

De correctione fraterna.

Hec pre-
standa pro-
ximo est.

I. **C**orrectio est actus religionis, signum pietatis, character Christiani. 1. Certe Eccl. 27. Unicuique Deus mandauit de proximo suo. 2. Quod si enim tutor incumbit cura clientis corporalis; quanto magis cura animæ? 3. Quod si, Deut. 32. Non videbis bonum fratris tui, aut ouem errantem, & præteribus; sed reduces fratri tuo. Item Exod. 23. asinus proximi, in fossam, aut subonere lapsus, subleuari iubetur: ergo (infert S. Chrys. hom. 1. ad pop. Antioch.) quanto potius tenetur homo hominem erigere, qui cecidit?

Necessa-
ria in re-
publ.

Plato lib. 1. de Legib. Correctionem ait fraternam reip, necessariam esse: sanctique ut optimi quicq; ad incarcerated ad- eant ciuem, delictique moneant, vt ex in-

solitus caueat. Idem hic statuit Dominus dicens: Si peccauerit, &c.

Judas in Canonica ait: Illos saluate; de ignerapientes, quasi dicat, admonitione fraterna animas eripite de peccati flamma.

Atque ut Jacob, Genes. 34. timens sibi ab adueniente armato Esau, suos in turmas diuisiit tres: in prima ancillas cum liberis; in secunda, Liam cum prolibus: in tertia, charissimam Rachelem & Beniaminum; quasi omnia omissurus potius quam hos duos. Ita peccandi occurrente periculo, potius bona fortunæ, & corporis vilipendamus; quam animæ detrimentum faciamus. Similem curam præstemus & animæ fratribus; qualem pene nostræ.

Est in pre-
cepto.

II. Neque hoc: Si peccauerit in te, &c. cō filij tantum; sed & præcepti est; adeo, vt vel ipsos superiores corripere teneamur. Non obstantibus. 1. Exod. 19. Qui tetigerit montem, mortem orietur, id est: qui superiorem corrigeret attentari.

2. Oza, 2. Reg. 6. Arcam labascentem tangens, drepente moritur. Recte irreuerentia hac pena est: at amanter superiores monere, est eos reuereri, & honorem ac salutem eorum seruare. Teneor eos diligere: sed monere est diligere: ergo & monere teneor. 1. Ita Paulus monuit Petrum verticem Apostolorum. 2. Ita, 1. Reg. 3. parvulus Samuel monebat summum Sacerdotem Heli.

3. Ita, 2. Reg. 12. Nathan Dauidem.

Est tamen præceptum hoc affirmati- Sed affir- um; ideoq; seruandum pro occasione. matino. Non est negatiuum, quod semper, & v- bique obliget.

III. Correctio autem sit charitate & suavitate condita. 1. Nam, vt Isidor. li. charitati de summo bono ait, Qui delinquentem su- perbo, vel odioso animo corripit, non emendat, sed percutit. 2. Ideo Virgam vigilantem vi- dit Ieremias cap. 1. id est, oculatam, dis- cretamque correptionem. 3. Moyses, Num. 20. durius petram erat allocutus, & his cum animo diffidente eam percusserat, dicens populo: loquimini ad petram, & dabit vobis aquam. Ideo Dominus eum ex- clusit terra promissionis. Væ, qui fratres, vt petras, cum indignatione percutiunt lingua aut virga!

Abigail prudens vxor stulti Nabal, & Opportuno ebriosi, eum scite temperauit. Ebrium tempore. sinébat tacens futere, & comminuere o- mnia, 1. Reg. 25. Diluculo vero, cum digestisset vinum Nabal, indicauit ei vxor sua verba hac; & emortuum est cor eius intrinsecus, & factus est quasi lapis.

Vt tormenta explosa in obiectum so- lidum, id disfringunt: at si in humum, vir. Alioquin gulta, saccosue lana plenos; iam irritus cadit ictus. Ita cum tonantibus maritis obiectant se vxores durae; aut silentio dissimulantes eludunt iram.

Nathan, 2. Reg. 20. quam cauto sermo- sit & cau- ne, & parabolico corrigebat Dauidem, ia. vt suo-

vt suopte virum iudicio constringeret, ac demum erumperet dicēs. Tu es ille vir, qui fecisti hanc rem. Et mox David, peccavi. In pari causa incoetus Baptista periculum adiit capitis, neque tamen Herodem offendebat prudens correptio, quia libenter eum audiebat: sed lupam sauciarat.

*Aftra est
mfructu-*
Giezi, 4. Reg. 4. baculo puerum excita-
ne nequibat: Elisaeus autem sui ad eum accommodacione suscitabat. En, potest industria; quod vis nulla. Itaque corripe fratrem inter te, & ipsum solum, vt Elisaeus solum solus reuocauit ad vitam.

P A R S III.

De excommunicatione.

Ecclesia est I. **S**ite non audierit, dic Ecclesia. Quid igit
vobis.
Stur Caluinista eam asseris inuisibilem? Quid, quod, Ps. 12. In sole posuit taber-
naculum suum Altissimus? Et de tali Ecclesia fingen-
t nobis haeretici idēam platonica-
m inuisibilem? Ens merum rationis?
Nugæ. Audiri, adiri, appellari, cerni po-
tent, debet: Dic Ecclesia. Qui Ecclesiam non
audierit sit tibi sicut ethnicus, & Publicanus.
En, excommunicatio hæc.

*Ieromu-
natus est
urisdictio-
ni.*
Sed Prælatorum ea est, vi huius, Matt.
18. Quocunque ligaueritis super terram, erunt
ligata, & in celis. Id quod fit in foro inter-
iore per potestatem Ordinis, data Ioan.
20. Quorum remiseritis peccata. Et in foro
exteriore per Iurisdictionis potestatem,
Censuras Ecclesiasticas infligendo.

*Iuu pen-
guinitas
datur
rumpit.*
In felix, qui fulmine anathematis icu-
tur. 1. Cain, Gen. 4. hac tactus maledictio-
ne, nil unquam prospere gesit. 2. Cham
quoque, Genes 9. maledictus, seu excom-
municatus oberrans ac tremens ferale
toti orbi dedit spectaculum. 3. Esau, Gen.
28. paterna priuatus benedictione, profa-
nus semper vixit; mortuus infeliciter. 4.
Ficus etiam Matth. 11. maledicta continuo
exaruit. At Bonis maiorib. spoliatur ex-
communicatus.

III. Quin sit tibi sicut ethnicus, & publica-
nus. Hoc omnium terribilissimum: vt pe-
priuatur ne nec Christianus sit talis magis, quam bonis Chri-
stianorum. 1. Hoc vero est ē cœlo ad or-
cum deturbari cum Lucifero. 2. Omni-
bus Sacris ac salutaribus arceri. priuari,
deseri, tradique Satanæ. 3. Hoc est instar
Nabuchodonosoris in deserto agere fe-
rum inter feras. Heu! Ex Rege in brutum
verti? 4. Trutinauit isthuc Theodosius
Imper. qui mensibus octo excommuni-
catus egit afflictus, ac humillime pœni-
tens. Extabuisse, ni Ambrosius ipsum Ec-
clesiæ restituisset. Teste Cassiodoro.

5. Hoc est non Sacris tantum extorrē-
fieri; sed ipso Sanguinis Christi influxu-
priuari. Si orbis inferior cœlorum influ-
xu destitueretur, periret,

--- Totaque discors
Machina diuulsi turbaret fœderam mun-
di.

Et quid anima sine Deo? Sine Sacris, &
Sacramentis?

IV. Accedit, quod, vt capit is influxu, Et meriti
fic & membrorum vigore destituitur fidelium.
excommunicatus. Omnes enim summi,
infimi, Græci, barbari membra sumus
inuicem. Et quisque potest dicere, Ps. 118.
Particeps ego sum omnium timentium te.

Horribile illud. Orat Ecclesia, ut in
Parasceue, pro Turcis, Iudæis, &c. & quā-
tuscunque peccatoribus, non tamen pro
excommunicatis.

Neque sat hoc, omni esse nudatum *Deditur
præsidio; etiam Satanæ deduntur. Abs-
Satana.*
punctum quantum à fidelium communio-
ne remouentur. 1. Ita. Cor. 5. incoetus
fus. 2. Ita. 1. Tim. 9. Hymenæus, & Alex.
Tradidi eos Satanæ, vt disca it non blasphemæ-
re. 3. Hinc Origenes: Pereos, ait, qui Ecclesia
president. Deus tradidit delinquentes in manus
inimicorum.

Denique sepultura prohibentur ex-
Sepultura
comunicati; vt ne cum mortuis habe-
Christianæ
K k k k ant priuatur.

ant commane quicquam, sed velut sepul-
tura asini sepeliantur; Ioseph Gen. 50. adiu-
rat fratres ut sua ossa ex Aegypto exitu-
ri olim secum in Chanaan transferant.
Tantierat e vel mortuo cum mortuis fi-
delibus, aut viuos apud fideles commu-
nicatio Quo fulmen illud metuendum
magis est, atque cauendum.

FERIA IV. POST DOMINI- CAM III. Quadragesimæ.

*Populus hic me labiis honorat, cor au-
tem eorum longe est a me.*

Matth. 18.

NAbuchodonosor, Daniel. 2. in quiete
vidit Colossum aureum capite; pe-
ctore æneum & brachiis; fœmoribus
ferreum; terreum pedes. Typus hinc hy-
pocratis est, aureæ labiis; corde luteæ.

Vnde nos in præsens

- I. Cor esse dandum Deo.
- II. Decogitationum malarum incunabu-
lis.
- III. De Verbis, cordi, operique consonis.
- IV. Detraditionibus paucula.

PARS I.

Deo cor deberi.

Cor in ho- 1. **C**or hominis est inter creatæ prin-
mine est ceps, & Deo cōprimis expetitum. 1.
princeps. Proverb. 23 Fili, prebe mihi cor tuum. 2.
Nec aliud ad Deum assimilitudine, quam
cor accedit proprius. Nam Deus motor
est primus & auctor vitæ omnium in mun-
do, at cor in homine.

Debetur
Deo. Omne primogenitum sibi voluit Deo
sanctificari, tam de hominibus, quam
de iumentis: Exod. 12. At cor in homine
est primogenitum, quare id Deo sancti-
ficandum debetur. Nam teste Arist. cor est
primum in homine vivens, & ultimum
moriens.

Iud. 11. Vouit Iepheth Domino; si tradideris velsit ex
Ammon, qui primus egressus foribus domus meæ voto.
mibi occurrerit, in holocaustum offeram: Tu
cor offerto.

II. Lectulum Salomonis, Cant. 1. deli. Eſt lectulu-
m sexaginta fortes ambibant. Cor Dei
est Pacificus nostri Iesu lectulus, vbi deli-
ciatur. Eum sexaginta circumstantes
sunt 10. præcepta Dei, 10. Ecclesiæ, 12. arti-
culi fidei, 8. beatitudines, ecce 40. Item 7.
dona Spiritus, 7. Sacramenta, tres virtu-
tes theologicæ, tres personaæ SS. Trinitatis.
En sexaginta.

Iussit Deus, Num. 21. Arcam in medio
castrorum constitui; quasi diceret; om-
nia perdenda potius, quam Arcam. Ita o-
mni custodia custodi cortuum, vt Deo dile-
ctissimum; inque medio corporis ac po-
tentiarum naturalium situm, & arx spiri-
tualium gratiarū, quo saluo, salua omnia.

Machabæi, libr. 1. cap. 1. montem, & ar-
cem Sion imprimis munierunt etiam
ab virtualibus; & charissima quæque ibi
deposituerunt, tempore hostilissimo. Ty-
pus hic cordis est custodiendi.

Nam vt, 2. Regum 4. Isboseth merido-
nans in lecto, ostiaria dormiente, ab in-
gressis scariis secundum inguen percus-
sus occiditur: ita cordi euenit, dormienti
in lecto voluptatum; inter has medias
dæmones interueniunt, mortem infe-
runt animæ. Enimuero, sicut præ cæteris
cor Deus charum habet; ita dæmon id
maxime infestat.

PARS II.

*Decogitationum malarum incuna-
bulus.*

I. **C**ogitatio parua sæpe culpa sit ma-
gna. 1. Thales Milesius, 7. Sapien-
tum unus, Laert. li. 1. cap. 7. sciscitanti; Nos-
setne sceler a Deus & actiones hominum? ait;
Quin etiam cogitationes pranas. 2. Ergo Isa.
1. Auferite malum cogitationum vestrarum. 3.
Hæ